

POSTANOWIENIE

Dnia 22 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)
SSN Paweł Wojciechowski (sprawozdawca)
SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi A. R.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Wojskowym Sądem Okręgowym w P. o sygn.
akt So 9/24

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Wojskowego Sądu Okręgowego w P.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 22 kwietnia 2026 r.

oddala skargę.

Adam Redzik Oktawian Nawrot Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

A.R. (dalej: „skarżący”) w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki datowanej na dzień 19 stycznia 2026 r. wniósł o: (1) stwierdzenie, przewlekłości postępowania prowadzonego przed Wojskowym Sądem Okręgowym w P. sygn. akt So 9/24, (2) zobowiązanie sądu do podjęcia czynności procesowych zmierzających do merytorycznego rozpoznania sprawy w określonym terminie, (3) zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 10 000.

Skarżący podniósł, że postępowanie w sprawie trwa od czerwca 2024 r. i do chwili obecnej nie zostało zakończone. W toku postępowania zostali przesłuchani oskarżeni, pokrzywdzeni oraz świadkowie.

W odpowiedzi Prezes Wojskowego Sądu Okręgowego w P. zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi jako niezasadnej.

Prezes Wojskowego Sądu Okręgowego wskazał, m.in. że po przeanalizowaniu protokołów rozpraw oraz stanowiska sędziego referenta, a także dotychczasowego przebiegu postępowania w tej sprawie, skargę należy uznać za niezasadną. Jak zaznaczył, sprawa wpłynęła do sądu w dniu 6 maja 2024 r., a po jej wpłynięciu niezwłocznie bo już w dniu 9 maja 2024r. wyznaczono posiedzenie wstępne na dzień 12 czerwca 2024 r., na posiedzeniu wstępnym wyznaczono zaś od razu dwa terminy rozpraw, tj. na dzień 10 września 2024 r. i na dzień 8 października 2024 r. i zaznaczył, że jest to sprawa wielotomowa (13 tomowa), a do tego skomplikowana, w której koniecznym było przeprowadzenie odsłuchania zarejestrowanych rozmów telefonicznych oraz przeprowadzenie innych dowodów. Zaznaczył też, że postępowanie karne w niniejszej sprawie jest prowadzone wnikliwie i sprawnie, o czym przekonują protokoły rozpraw i czynności podejmowane przez sędziego referenta. Z protokołów rozpraw wynika, iż przewodniczący rozprawy szczegółowo rozpytywał przesłuchiwanym, a do tego w trakcie niektórych rozpraw przesłuchiwał wielu świadków.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała oddaleniu, jako niezasadna.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1725), dalej jako: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki,

jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia

Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania przed Wojskowym Sądem Okręgowym w P. nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

Z analizy akt wynika, że akt oskarżenia wpłynął do Wojskowego Sądu Okręgowego w P. 6 maja 2024 r. (data prezentaty Wojskowego Sądu Okręgowego w P. k. 1556). Zarządzeniem z 6 maja 2024 r. wpisano sprawę do repertorium „So” oraz skierowano do wyznaczenia jednoosobowego składu sędziowskiego (k. 1588, k. 1589). 9 maja 2024 r. wyznaczono termin posiedzenia wstępnego na 12 czerwca 2024 r. godz. 10:00 (k. 1591). Na terminie posiedzenia wstępnego ustalono terminy rozpraw na dzień 10 września 2024 r. oraz 8 października 2024 r. (k. 1612). Termin wyznaczony na 8 października 2024 r. został zniesiony z uwagi na nieznany podczas posiedzenia wstępnego termin szkolenia sędziów (8-11 października 2024). Wyznaczono nowy termin rozprawy na 14 października 2024 r. Dodatkowo wyznaczono kolejne terminy rozpraw na 19 listopada 2024 r. oraz 26 listopada 2024 r. (k. 1669). Na terminie 14 października 2024 r. przesłuchano dwóch oskarżonych i czterech świadków (k. 1760 - 1779). Na terminie rozprawy 19 listopada 2024 r. przesłuchano 6 świadków (k. 1860-1872). Na terminie rozprawy 26 listopada 2024 r. przesłuchano 6 świadków (k. 19200 1934). Rozprawę odroczone do dnia 15 stycznia 2025 r. (k. 1934). Na terminie rozprawy 15 stycznia 2025 r. przesłuchano dwóch świadków (k. 2057-2065). Kolejny termin rozprawy został wyznaczony na 3 marca 2025 r. (k. 2065). Na ten termin nie stawiał się świadek nie usprawiedliwiając swojej nieobecności. Rozprawę odroczone do 17 kwietnia 2025 r. i na ten termin ponownie wezwano świadka. Na terminie 17 kwietnia 2025 r. przesłuchano świadka (k. 2195-2198). Kolejny termin rozprawy wyznaczono na dzień 22 maja 2025 r. (k. 2198). Na terminie rozprawy 22 maja 2025 r. przesłuchano trzech świadków. Obrońca oskarżonych (ad. 1 – ad. 4) złożył wniosek o konfrontację zeznań przesłuchanych w tym dniu świadków. Wniosek ten został uwzględniony przez Sąd. Kolejny termin rozprawy wyznaczono na 8 września 2025 r. (k. 2256). Na terminie rozprawy 8 września 2025 r. przesłuchano ponownie dwóch świadków i wyznaczono kolejny termin rozprawy na 16 października 2025 r. (k. 2322-2327). 25 września 2025 r. z uwagi na treść pisma z Żandarmerii Wojskowej odwołano termin rozprawy wyznaczony na dzień 16 października 2025 r. i wyznaczono nowy termin rozprawy na 13 listopada 2025 r. (k. 2387). Zarządzeniem z 3 listopada 2025 r. z uwagi na treść pisma substytutu obrońcy oskarżonych (ad. 1, ad. 2. , ad. 3, ad. 4) z 28 października 2025 r.

(zwolnienie lekarskie obrońcy k. 2449, zaświadczenie o hospitalizacji k. 2450) odwołano termin rozprawy wyznaczony na 13 listopada 2025 r. i nakazano ustalić ze stronami potencjalnie wolne terminy na rozprawę (k. 2452). Zarządzeniem z 5 listopada 2025 r. wyznaczono kolejny termin rozprawy na 12 stycznia 2026 r. (k. 2454). 8 stycznia 2026 r. wpłynął wniosek obrońcy oskarżonych (ad. 1, ad. 2. , ad. 3, ad. 4) o odroczenie terminu rozprawy (k. 2519). Zarządzeniem z 8 stycznia 2026 r. z uwagi na treść ww. wniosku odwołano termin rozprawy wyznaczony na 12 stycznia 2026 r. i nakazano ustalić z obrońcami oskarżonych dogodne terminy rozprawy w lutym i w marcu 2026 r., zobowiązując ich do wskazania tych dni w formie e- maila (k. 2512). 14 stycznia 2026 r. za pośrednictwem wiadomości e- mail wpłynęła informacja obrońcy oskarżonych (ad.1 i ad. 2), iż pierwszym możliwym terminem na zakończenie postępowania i wygłoszenie mów końcowych jest 20 marca 2026 r. (k. 2521). Zarządzeniem z 22 stycznia 2026 r. nakazano ponaglić obrońcę oskarżonych (ad. 1-ad. 4) o podanie wolnych terminów do uczestnictwa w rozprawie w lutym i w marcu 2026 r. (k. 2523). Zarządzeniem z 23 stycznia 2026 r. nakazano poinformować Okręgową Radę Adwokacką w Z. o obstrukcji procesowej obrońcy oskarżonych skutkującej złożeniem przez oskarżyciela posiłkowego skargi na przewlekłość postępowania (k. 2525).

Wobec podjęcia przez Wojskowy Sąd Okręgowy w P. szeregu wyżej wskazanych czynności, sprawnego wyznaczania terminów rozpraw w skomplikowanej sprawie dotyczącej czterech oskarżonych, którym łącznie zarzucono popełnienie 16 czynów, Sąd Najwyższy uznał że nie doszło do naruszenia prawa skarżącego do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Wprawdzie w postępowaniu przed Wojskowym Sadem Okręgowym występowały przerwy w rozprawie i odraczano terminy aczkolwiek było to sytuacje nieliczne i wynikające z przyczyn obiektywnych i niezawinionych przez sąd, na co w odpowiedzi na skargę słusznie zwrócił uwagę Prezes Wojskowego Sądu Okręgowego w P., wskazując, m.in. iż przerwy oraz nieliczne odroczenia rozprawy były często następstwem konieczności wezwania na poszczególne rozprawy świadków, czy też ponownego wezwania świadków, którzy wcześniej nie stawiali się na rozprawie lub co do których zachodziła konieczność ponownego przesłuchania, czy przeprowadzenia

konfrontacji bądź też wynikały one z konieczności uzyskania niezbędnych do prowadzenia sprawy i wyrokowania dowodów, w tym dowodów z dokumentów, czy też wynikały z konieczności zawiadomienia chociażby niejawiających się oskarżonych o terminach kolejnych rozpraw, jak również były one następstwem choroby obrońcy, czy też zaniechań swoich obowiązków przez jednego z obrońców oskarżonych (k. 23 *verse* akt I NSP 31/26).

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że w sprawie toczącej się przed Wojskowym Sądem Okręgowym w P. w sprawie za sygn. akt So 9/24 nie wystąpiła przewlekłość postępowania.

W związku z powyższym, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji postanowienia.

[a.ł]

Adam Redzik Oktawian Nawrot Paweł Wojciechowski